TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 6, Sayı: 22, Eylül 2019, s. 78-86

Dr. Öğr. Üyesi Emin YÜREKLİ

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme
Bölümü, Bişkek, Kırgızistan, eyurekli@pau.edu.tr

Prof. Dr. Seçkin GÖNEN

Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, seckin.gonen@deu.edu.tr

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MESLEKİ UYGULAMALARINDAKİ ETİK ALGILARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA DENİZLİ-BİŞKEK ÖRNEĞİ*

Özet

Ülke Ekonomileri işletmeler temelinde varlığını sürdürür, gelişir ya da küçülür. Bir ülkenin ekonomisi ne kadar güçlü ise o ülkede yaşayan halkın refahına o derece etki eder. İşletmelerin finansal bilgilerinin ve bu bilgilerin çıktılarının açık net şeffaf ve karşılaştırılabilir olması önemlidir. İşte bu düzeni sağlayan ise muhasebe meslek mensuplarının tutumudur.

Meslek mensupları, muhasebe kayıtlarını tutarken, sınıflandırırken, özetlerken ve raporlarken özenli ve titiz davranmak zorundadırlar. Muhasebe meslek mensupları sosyal sorumlulukları gereği bu özeni alışkanlık haline getirmelidirler.

Muhasebe meslek elemanlarının söz konusu kayıtlama ve raporlama aralığındaki işlemleri yaparken bir takım yanlışlıklar yapabilir. Bu yanlışlıkların kasıt olmaksızın yapılması durumu hata, kasıtlı yapılması durumu ise hile olarak tanımlanmaktadır. Meslek mensupları hata ve hile olasılığının bilincinde, gerekli özeni göstermesi etik gereğidir.

* Bu çalışma İzmir'de gerçekleştirilen 1. İzmir Uluslararası İktisadi İdari Bilimler Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuş ve geliştirilmiştir.

Bu çalışmada Bişkek ili ile Denizli ilinde mesleğinde 10 yılını doldurmuş muhasebe meslek mensuplarına mesleki uygulamaları ile ilgili etik arasında bağlantı kurulan 4 adet soru sorulmuştur. Bu soruların cevapları literatüre uygun bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Meslek Mensubu, etik, muhasebe

JEL Sınıflama Kodları: M41, M41

A RESEARCH ON THE ETHICAL PERCEPTIONS OF VOCATIONAL PRACTICES OF ACCOUNTING PROFESSIONS: CASE OF DENİZLİ-BİŞKEK

Abstract

Country Economies maintain, develop or shrink their existence on the basis of businesses. The stronger the economy of an country, the more it affects the welfare of the people living in that country. It is important that the financial information of businesses and their outputs are clear, transparent, and comparable. It is the attitude of accounting professors who provide this order.

Professional members must be careful and rigorous when keeping, classifying, summarizing and reporting accounting records. Professional accountants should make this self-interest a habit because of their social responsibilities.

Accounting professionals may make a number of mistakes when doing transaction processing between bookkeeping and reporting. These mistakes are made as mistakes and intentionally done as fraud. It is ethical for professionals to demonstrate the necessary discretion in the consciousness of error and the possibility of fraud.

In this study, four questions will be asked about the professional ethics related to professional practices and accounting professionals who have completed 10 years of occupation in Bishkek and Denizli provinces. The answers of these questions will be tried to be explained according to the literature.

Keywords: Accounting Professions, ethical, accounting

JEL Classification Codes: M40, M41

1. GİRİŞ

Muhasebenin temel kavramlarından olan sosyal sorumluluk kavramı gereği muhasebe meslek mensupları faaliyetlerini sürdürürken dürüst ve tarafsız bir şekilde çalışmak zorundadırlar. Bu durum mesleğin etik kurallara olan bağlılığını arttırmaktadır. Dolayısıyla meslek mensuplarının meslek etiğine olan bakış açısı önem kazanmakta ve toplumun her alanına etki etmektedir.

Çalışmada derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak on yıldan fazla tecrübeye sahip olan meslek mensupları üzerinde meslek etiği araştırması yapılmış ve görüşmeler sonucu elde edilen bulgular açıklanmıştır.

TİDSAD

2. Etik ve Meslek Etiği Kavramı

Günlük hayatta etik kavramı, ahlak kavramı yerine kullanılmaktadır. Ancak etik ve ahlak kavramları arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Ahlak, belirli bir dönem içerisinde insan topluluklarının sergilediği davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Etik ise; insanların doğru ve yanlışları belirlerken kullandıkları kişisel kriterlerdir. Dolayısıyla etik kavramı ahlaki konu alan disiplinler bütününe ifade etmektedir (Kutlu, 2008, 144). Başka bir deyişle etik; ahlak kurallarının incelenmesi ile oluşmaktadır. Bu anlamda etik, ahlak kurallarına göre daha felsefi temele dayanmaktadır. Etiğin temel ilgi alanı, insan davranışlarının ve eylemlerinin temelini araştırması ve ahlaki açıdan değerli ve değersiz olanın ortaya çıkartılmasıdır (Gülbüz ve Yılmaz, 2016, 194).

Meslek etiği; mesleki faaliyetler sırasında gerçekleştirilen davranışların doğruluğu konusunda oluşturulan kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir. Muhasebe mesleği, işletmeler açısından oldukça önemli bir fonksiyonu yerine getirmekte, bununla birlikte toplum karşı da sorumlulukları bulunmaktadır. Dolayısıyla muhasebe mesleği için mesleki etik, çeşitli ilke ve kuralları içermekte ve mesleğe yönelik ahlaki olguyu oluşturmaktadır (Dinç ve Tunçer, 2015, 320).

Her meslek grubunun kendi özelliklerine ve toplumsal ahlaki değerlerine uygun bir mesleki etik algısı bulunmaktadır. Dolayısıyla meslek mensubunun ahlaki değerleri, toplumdan, çevreden ve aldıkları mesleki eğitimden etkilenmektedir. Muhasebe meslek mensupları da ülkedeki ekonomik, siyasal ve kültürel değerlerden etkilenmekte, faaliyetlerini sürdürürken toplumun büyük bir bölümünü içeren işlemler gerçekleştirmektedir. Bunun sonucu olarak meslek mensubunun etik kurallara olan bağlılığı, tüm bu yapıları önemli derecede etkilemektedir (Kızıl vd. 2015, 8).

Görüleceği üzere muhasebe mesleği, toplum üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu sebeple dünyada ve Türkiye’de muhasebe meslek etiği ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmış, yasal düzenlemeler yayımlanarak meslek mensuplarının sahip olması gereken özellikler tanımlanmıştır.

3. Muhasebe Meslek Etiği İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants – IFAC) ve Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (American Institute of Certified Public Accountants – AICPA) meslek etiği konusunda uluslararası faaliyetlerini sürdürmekte, yayınladıkları standartlar ile tüm dünyada muhasebe meslek mensuplarının uyması gereken etik kuralları belirlemektedir (Özçelik ve Keskin, 2017, 141).

Türkiye’de de 3568 sayılı meslek yasası ile muhasebe mesleğinde uyulması gereken kurallar düzenlenmiş, 18 Ekim 2001 yılında Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Başkanlığı tarafından ‘Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Ahlak Kuralları ve İlgili Mecburi Meslek Kararı’ 24557 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Bu mecburi meslek kararın hükümlerinde mesleki ahlakın önemi vurgulanmış, defter tutma ve finansal tablo hazırlama sırasında dikkat edilmesi gereken unsurlar belirlenmiştir. (24557 sayılı Resmi Gazete)

Mecburi meslek kararlarından sonra 2007 yılında 26675 sayılı Resmi Gazete’de ‘Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik’ yayınlanmıştır. ‘Bu yönetmeliğin amacı; ‘tüm üyeleri en üst derecede meslekî bilgiye sahip, sosyal sorumluluk bilinci olan, etik değerlere bağlı, rekabet anlayışı daha kaliteli hizmet sunumu biçiminde oluşmuş, güvenilir ve saygın bir meslek mensupları kitlesi oluşturmak hedefine ulaşmak için muhasebe meslek mensuplarının meslekî ilişkilerinde uymaları gereken asgari etik ilkeleri belirlemektir’’ şeklinde açıklanmıştır. Yönetmelikte meslek mensuplarının kamu yararına uygun davranışlar sergilemesi gerekliliği vurgulanmış ve temel etik ilkeler açıklanmıştır. Buna göre tüm meslek mensuplarının uyması zorunlu temel etik ilkeler aşağıda sıralanmıştır (26675 sayılı Resmi Gazete md.1);

- Dürüstlük: Meslek mensuplarının faaliyetleri sırasındaki davranışları doğru ve dürüst olmalıdır.
- Tarafsızlık: Meslek mensupları ön yargılı davranarak veya üçüncü kişiler tarafından sergilenen baskılar sebebiyle mesleki kararlarının etkilenmesine izin veremezler.
- Mesleki Yeterlilik ve Özen: Meslek mensupları faaliyetlerini sürdürürken gerekli olan teknik bilgilere sahip olmalı ve özenli bir davranış sergilemelidir.
- Gizlilik: Meslek mensupları zorunlu haller dışında faaliyetleri sonucu elde ettiği bilgileri üçüncü kişilerin çıkarları için kullanmamalıdır.
- Mesleki Davranış: Meslek mensupları ilgili yasal düzenlemelere uymalı ve meslek itibarına zarar verecek davranışlardan kaçınmalıdır.

Yayınlanmış olan yönetmelik sonrasında 2014 yılında 28954 sayılı Resmi Gazete’de Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Eğitimi ve Etik Sözleşme Yapılması Hakkında Tebliğ çıkarılmış, etik öğrenme yönde isteklilik yaratarak etik eğitimi ve etik davranış gelişimi sağlanmaya çalışılmıştır.

Meslek etiği ile ilgili son düzenleme 23 Haziran 2018 tarihinde 30457 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Sürekli Mesleki Geliştirme Eğitimi Yönetmeliği’dir. Bu yönetmelikte, yaşam boyu öğrenme süreçlerinin benimsenmesi, mevzuat ve yöntemler hakkında yeterli ve yetkin olunması, kamu çıkarlarının korunması ve etik kurallara güvenin sağlanması gerekliliği vurgulanmıştır.

Yukarıdaki bilgilerden anlaşılağı üzere, Türkiye’de muhasebe meslek mensupları için uyulması gereken etik kurallar yasal düzenlemelerle koruma altına alınmış, bu kurallara uyulması için çeşitli yönetmelikler ve tebliğler yayımlanmıştır.

4. Literatür Taraması

Arslan vd. (2018), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin muhasebe meslek etiği algıları üzerinde bir anket gerçekleştirmiş ve anket sonuçlarına göre meslek mensuplarının etik ilkelere bağlılığının sadece yasa ve yönetmeliklerle sağlanabileceği görüşü ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte öğrenciler, meslek mensuplarının genellikle kamu çıkarları yerine mükellef çıkarlarını korumaya yönelik faaliyetlerinin sürdürüldüğüne inanmaktadır. Bu durumun temel sebebi, mükelleflerden elde edilen kazanç ile faaliyetlerinin devam ettirilmesidir.

Karabayır vd. (2018), muhasebe meslek mensubu adaylar ile etik ikilem konusunda bir anket uygulaması gerçekleştirmiştir. Çalışmada etik ikilem, bireylerin problem çözümündeki kararsızlıkları olarak tanımlanmıştır. Elde edilen bulgularda meslek mensuplarının önemli bir kısmı mesleki faaliyetlerini sürdürürken etik ikilemler yaşamaktadır. Bu durumun sebebi ise müşteri kaybetme endişesi olarak tespit edilmiştir.

Gürbüz ve Yılmaz, (2016) muhasebe meslek etiğine ilişkin algıları yapısal eşitlik modellemesi ile incelemiş ve Eskişehir ilinde bir uygulama gerçekleştirmiştir. Elde edilen bulgularda mesleki davranış ilkesinin meslek mensupları tarafından uyulması gereken en önemli temel etik ilkesi olduğu vurgulanmıştır.

Büyükyılmaz ve Gürkan (2014) mesleki tükenmişliğin muhasebe meslek mensuplarının etik tutumları üzerindeki etkisini araştırmış ve çalışmanın sonucunda mesleki tükenmişliğin meslek mensuplarının etik tutum ve davranışları üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kutluk ve Ersoy, (2011) muhasebe meslek üyelerinin etik yargı düzeyleri üzerine bir araştırma gerçekleştirmiş ve cinsiyete göre belirlenmiş puanlamalarda anlamlı farklılaşma elde etmiştir. Buna göre kadınlar, erkek meslektaşlarına göre daha yüksek etik yargı düzeyi puanına sahip olmuşlardır. Bunların birlikte meslek unvanı, yaş, ve öğrenim durumu ile ilgili herhangi bir anlamlı fark bulunamamıştır.

Yıldız (2010), muhasebe mesleğinde meslek etiği ile ilgili Kayseri ilinde bir uygulama gerçekleştirmiş ve mali müşavirleri etik dışı uygulamalara yönelten ifadeleri belirlemiştir. Elde edilen bulgularda meslek mensuplarının etik konusunu önemseydiği, ancak mükelleflerin baskılarından dolayı bazı durumlarda etik dışı davranışlar sergileyebildikleri görülmüştür.

5. Uygulama

Araştırmada Denizli ilinde 6 Biskek ilinde 4 olmak üzere muhasebe meslek mensubu ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Veriler yardımcı bir raportör aracılığıyla yazılı olarak not alınmıştır. Her bir görüşme yaklaşık olarak 15-20 dakika arasında sürmüştür. Soru ve cevaba dayalı olarak yapılan görüşmelerde genelden özele dört adet açık uçlu ve yorum gerektiren soru sorulmuştur. Görüşmelerde açık uçlu ve yorum gerektiren sorular sorulmalıdır (Baş vd., 2008) Soruların günlük kullanım tarzına uygun olmasına önem verilmiştir. Derinlemesine görüşme tekniği nitel veri toplamada önemlidir. Büyüköztürk ve diğerlerine (2009) göre nitel araştırma ayrıntılı ve derinlemesine veri toplama, katılımcıların bireysel algılarını, deneyimlerini ve bakış açılarını doğrudan öğrenme, şu an ki durumlarını anlamak ve açıklamak için başvuru bir yöntemdir. Sayısal veriden çok, bireysel düşüncelerin farklılıklarının incelenmesi önemlidir. Bu araştırmada da veri toplama aracı olarak derinlemesine görüşme tekniğinden yararlanılmış ve katılımcılara sorular sorularak tartışmaya açılmıştır. Katılımcılara sorulan sorular şu şekildedir:

- Muhasebe meslek mensubu olarak etik kavramı sizde neleri çağrıştırmaktadır?
- Meslek etiği ile ilgili güncel çalışmaların gelişmesi için önerileriniz nelerdir?
- Yasalarda yer alan meslek etiği konusunun yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Neden?

- Muhasebe meslek mensubu adaylarında meslek etiği konusunda yapılması gereken yenilikçi fikirleriniz nelerdir?

1.1. Denizli İlinde Yapılan Araştırma

Soru 1: Muhasebe meslek mensubu olarak etik kavramı sizde neleri çağrıştırmaktadır?

Katılımcı 1: Etik kavramı günümüz meslek mensupları arasında en fazla bizim alanla ilgili olduğunu düşünmekteyim. Bununla birlikte etik kavramının bende çağrıştırdığı üç temel kavram bulunmaktadır. Bunlar zorunluluk, ahlak ve hak olarak sıralayabilirim. Etik kavramının meslek mensuplarının uyması gereken bir zorunluluk olarak özellikle belirtiyorum çünkü tercihe bırakılmayacak kadar hayati bir kavramdır.

Katılımcı 2: Etik kavramının bende çağrıştırdığı şey hukuktur. Çünkü muhasebe meslek mensupları olarak hukuksal düzenlemeler ile meslek etiğine sahip olmamız bir gerekliliktir. Bu kapsamda ilk çağrıştırdığı şeyin hukuk olması ile birlikte ahlak kelimesi de etik kavramının çağrıştıracığı ikinci kavram olacaktır benim için.

Katılımcı 3: Etik kavramı günlük yaşamında rahatsızlık duymayan bireylerin sahip olduğu önemli bir kavramdır.

Katılımcı 4: Erdemli meslek mensuplarının sahip olması gereken bir kavramdır.

Katılımcı 5: Öğrenilen bir kavram olmakla birlikte ahlaki ilkelerle de doğrudan bağlı bütünsel bir kavramdır.

Katılımcı 6: Etik kavramının sahip olunabilecek en önemli ahlaki kavram olduğunu düşünmekteyim.

Soru 2: Meslek etiği ile ilgili güncel çalışmaların gelişmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 1: Meslek etiği konusunda düzenleme konusu Avrupa Birliđine uyum sürecinde yapılan düzenlemeler ile sınırlı kalmamalıdır. Yenilenen ve her geçen gün ortaya çıkan vakalar karşısında özellikle genç muhasebe meslek mensuplarının deneyim kazanması konusunda da usta-çırak ilişkisine benzer bir yapı kurulmalıdır. Bu yapının kurgulanmasında güncel vakalar ile iyileştirilecek bir yol haritası izlenmelidir. Meslek etiği konusunda alanında uzman akademisyenler, muhasebe meslek mensupları ve müşterilerden oluşan bir katılımcı profiline sahip çalıştaylar düzenlenerek öneriler resmi makamlara ulaştırılmalıdır.

Katılımcı 2: Güncel çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyorum.

Katılımcı 3: İnsan bağlı bir kavram olan etik ile ilgili çalışmalar her yıl en geniş zaman aralığında yenilenmeli ve güncellenmelidir. Elbette değişmeyen ana ilkeler bulunmaktadır. Ancak değişen yasalar, kurullar ve meslek alanı ile ilgili teknolojik gelişmeler mesleki etik kavramının da değişmesini zorunlu hale getirmektedir. Bu bağlamda yapılacak bir resmi yapının saha alanında da kurulacak bir yapı ile etkileşim halinde çalışma grupları kurmalıdır. Bu kurullarda alınacak kararlar tavsiye kararı olmalı ve ana kararları etkilemelidir.

Katılımcı 4: Yeterlidir.

Katılımcı 5: Muhasebe meslek mensubu adaylarının etik alanında geliştirilmesi ana yapının ve yasal düzenlemelerin yeniden düzenlemesine ihtiyaç duymadan güncel halde kalmayı sağlayacaktır. Muhasebe meslek mensuplarının güncel vakalar karşısında yapmaları gerekenler ile ilgili her dönem mesleki etik dersi verilmelidir.

TİDSAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi /TheJournal of Turk&Islam World SocialStudies

Yıl: 6, Sayı: 22, Eylül2019, s. 78-86

Katılımcı 6: Meslek etiği konusunda ilerleme yaşanması için insan kaynağının ahlaki ilkeler ile bezenmesidir.

Soru 3: Yasalarda yer alan meslek etiği konusunun yeterli olduğunu düşünüyormusunuz? Neden?

Katılımcı 1: Ana ilkeler bağlamında evet ancak güncel süreçler açısından hayır. Muhasebe meslek etiği özelinde düzenlemeler etik sürecini etkileyecek diğer düzenlemeler yapıldığı anda güncellenmesi gereken noktalar olacağı inancındayım..

Katılımcı 2: Evet ancak bazı durumlar ki bunlar etik konusunda yasal açıklıklar olarak görülen konularda insan vicdanına kalmış bir kavramdır.

Katılımcı 3: Yasal çalışmalar güncellenmediği sürece ve geniş katılımlı bir uygulama alanı düzenlemesi olmadan hiçbir yasal düzenleme yeterli değildir.

Katılımcı 4: Evet. İlgili tüm süreçler mevcuttur. Yeniden yapılması gereken ekleme veya güncelleme olmadığını düşünüyorum.

Katılımcı 5: Yasal düzenlemeler tek başına yeterli değildir. Aynı zamanda yetişmiş ve ahlaki değerleri yüksek bir muhasebe meslek mensubu grubunun da olması bir zarurettir.

Katılımcı 6: Öğrenilen bir kavram olmasının yanında etkileyici birçok faktörü olan etik kavramı yasal düzenlemelerle yüzde yüz yeterli denilemez.

Soru 4: Muhasebe meslek mensubu adaylarında meslek etiği konusunda yapılması gereken yenilikçi fikirleriniz nelerdir?

Katılımcı 1: Teknoloji odaklı ve ilgili gelişmiş muhasebe yazılımları üzerinden düzenlemeler yapılabilir diye düşünüyorum.

Katılımcı 2: Bu soru başlı başına bir disiplinler arası çalışmanın meyvesi olacak bir konudur. Yenilikçi bir çalışma grubu kurularak özellikle üniversitelerdeki mesleki etik derslerine içerik üretilmelidir.

Katılımcı 3: Mesleki etik ile ilgili özel staj yapılmasının yararlı olabileceğini düşünmekteyim. Konu ile ilgili online staj yapılması yenilikçi ve kolay bir yöntem olabilir.

Katılımcı 4: Yenilikçi fikirlerim bulunmamaktadır. Mevcut yenilikler ve yapılar yeterlidir.

Katılımcı 5: Sadece muhasebe meslek mensupları ve adaylarının bulunduğu bir platform üzerinden deneyim paylaşımı yapılabilir.

Katılımcı 6: Bu konuda tek başına bir uygulama yerine katılımcı bir mekanizmanın karar vereceği fikir havuzundan uygulamalar çekilmeli ve uygulanmalıdır.

1.2. Biшкеk İlinde Yapılan Araştırma

Muhasebe meslek mensubu olarak etik kavramı sizde neleri çağrıştırmaktadır?

Katılımcı 1: Etik doğru ve tarafsız davranarak iş yapmak anlamına gelmektedir.

Katılımcı 2: Dürüstlük ve tarafsızlık anlamına gelmektedir.

Katılımcı 3: Sorumluluk ve gizlilik

Katılımcı 4: Muhasebe Standartlarına uymak.

Meslek etiği ile ilgili güncel çalışmaların gelişmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 1: Meslek odaları gerekli girişimleri yaparak meslek mensuplarına gerekli olan eğitimlerin verilmesini sağlamalıdır.

Katılımcı 2: Kurumsallaşma alanında daha fazla çalışmalar yapılmalıdır.

Katılımcı 3: Muhasebe mesleğinin ülke ekonomileri konusunda meslek mensuplarına yeterli eğitimler verilmelidir.

Katılımcı 4: Meslek odaları yeterli şekilde girişimlerde bulunmuyorlar.

Yasalarda yer alan meslek etiği konusunun yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

Katılımcı 1: Kesinlikle yeterli değil, yasalar bu konuda mutlaka yeniden düzenlenmelidir.

Katılımcı 2: Devletin etik ihlalinin önlemek için yeterli şekilde çaba sarf ettiğini düşünmüyorum

Katılımcı 3: Meslek mensupları ile bu konuda gerekli görüşmeler yapıldıktan sonra kanunlar çıkartılır ise daha etkili olur.

Katılımcı 4: Yeterli değildir ve bu konuda kamu yeterli şekilde çaba göstermemektedir.

Muhasebe meslek mensubu adaylarında meslek etiği konusunda yapılması gereken yenilikçi fikirleriniz nelerdir?

Katılımcı 1: Bu mesleği seçen veya seçecek genç arkadaşlar öncelikle etik konusunda yeterli eğitim ve bilgi verilmeli yasada yer alan/alacak kanunlar mutlaka bilgilendirilmelidir.

Katılımcı 2: Meslek odaları bu konuda daha aktif bir şekilde çalışmalıdır.

Katılımcı 3: Bu mesleği yapacak adaylar ile derinlemesine bir mülakat ve görüşme yapılarak mesleki özen ve gizlilik ilkelerine uygun olup olmadığı araştırılmalıdır.

Katılımcı 4: Meslek odaları bu konuda sık sık eğitimler vermelidir.

6. SONUÇ

Muhasebe meslek mensupları bir ekonominin temel dinamikleri olup yapmış oldukları işlerin sonucunda ülkelerin en önemli gelirlerinden olan Gelir vergisi kurumlar vergisi katma değer vergisi gibi vergilerin toplanmasında etkin rol oynamaktadırlar. Bu bağlamda muhasebe meslek mensupları yapmış oldukları işlerde dürüst adil şeffaf ve hesap verebilirlik ilkeleri ile doğru oranda çalışmak durumundadırlar. Yolsuzluk ve hile ülkelerin ekonomilerini oldukça olumsuz yönde etkilemekte ve sonuç olarak devletin daha az vergi toplamasına neden olmaktadır.

Çalışmamızda Biшкеk ilindeki muhasebe meslek mensuplarına yapmış olduğumuz araştırma neticesinde hile ve yolsuzluğun yapılmaması gerektiği aksi halde ülke yatırımlarının azalacağı ve ekonomik olarak ülkelerin büyümesine engel teşkil edeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamızda Denizli ilindeki muhasebe meslek mensuplarına yapmış olduğumuz araştırma neticesinde hile ve yolsuzluğun yapılmaması için teknoloji ve yenilikçi yaklaşımların ön plana konulması gerektiği ve etik değerlere sahip nitelikli meslek mensubu yetiştirilmesinin oldukça önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Arslan, H., Kadir G. ve Mustafa B. (2018). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe Meslek Etiği Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 278-294.
- Büyükyılmaz, O. ve Serhan G. (2014). Mesleki Tükenmişliğin Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Tutumları Üzerindeki Etkisi. *Mali Çözüm*, Temmuz – Ağustos, 129-148.
- Dinç, E. ve Mehmet T. (2015). Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Duyarlılıkları ile İlgili Vergi Müfettişlerinin Algılarına Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 7(24), 317-338.
- Gürbüz, H. ve Veysel Y. (2016). Structural Equation Modeling Research on Perceptions Concerning Ethics of Accounting Profession: An Application in Eskişehir Province. *Global Business Research Congress*, 26-27 Mayıs, İstanbul.
- Karabayır, M. E., Seyhan Ö. ve Sevgi C. (2018). Muhasebe Meslek Mensubu Adayları ve Etik İkilem. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Nisan, 328-353.
- Kızıl, C., Vedat A., Sultan A. ve Naim O. E. (2015). Yalova İlinde İkamet Eden Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Etik Algısı. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 6-31.
- Kutlu, H. A. (2008). Muhasebe Meslek Mensupları ve Çalışanlarının Etik İkilemleri: Kars ve Erzurum İllerinde Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(2), 143-170.
- Kutluk, F. A. ve Ayten E. (2011). Muhasebe Meslek Üyelerinin Etik Yargı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 425-438.
- Özçelik, H. ve Serkan K. (2017). Muhasebe Meslek Etiği ve Uygulamaları: Batı Akdeniz Bölgesinde Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 4(2), 138-150.
- Yıldız, G. (2010). Muhasebe Mesleğinde Meslek Etiği ve Kayseri İl Merkezinde Bir Uygulama. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 36, 155-178.